

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (2550 : 15) ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 49 ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่า และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 – 2559) ได้วางกรอบนโยบายในการพัฒนาประเทศไทยที่จะต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอก และภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะข้อผูกพันที่จะเป็นประชาคมอาเซียน ในปี 2558 จึงจำเป็นต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่ พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นมาใช้ในการเตรียมความพร้อมให้แก่คน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการปริกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554 : 2) และกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาว่า ต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกกระดับ และทุกรูปแบบ ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ ซึ่งกฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ กำหนดให้มีการส่งเสริมการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 ระบุว่าการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต มีวัตถุประสงค์เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษา และเสนอทางเลือกอื่นให้กับผู้ขาดโอกาส ผู้พลาดโอกาส และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา และส่งเสริมความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาให้สามารถกระจายโอกาสให้แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมอุดมปัญญา ด้วยการจัดการให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน อย่างมีคุณภาพและทั่วและทั่วถึง เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยมีนโยบาย

ดำเนินงานใน 7 ด้าน คือ 1) ด้านการศึกษานอกระบบ 2) ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย 3) ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน 4) ด้านการพัฒนาคุณภาพศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 5) ด้านการสนับสนุนภาคีเครือข่าย 6) ด้านการบริหาร และ 7) ด้านการสนับสนุนโครงการพิเศษ โดยภารกิจหลักคือการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อยกระดับการศึกษาให้กับผู้ที่ขาดโอกาสทางการศึกษาในช่วงวัยเรียนในระบบปกติ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2551 : 9 - 10)

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้ใช้แทนหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554 เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองอุดมการณ์การจัดการศึกษาตลอดชีวิต และการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตามปรัชญา “คิดเป็น” เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและสังคม มีการบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม ศีลธรรม และวัฒนธรรม มุ่งสร้างพื้นฐานการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และพัฒนาความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา ให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้ว่า การศึกษานอกระบบเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคม สามารถพึ่งพาตนเองได้ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของบุคคลที่อยู่นอกระบบ โรงเรียน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์จากการทำงานและประกอบอาชีพ โดยการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ให้ความสำคัญกับการพัฒนากลุ่มเป้าหมายด้านจิตใจให้มีคุณธรรมควบคู่ไปกับการพัฒนาการเรียนรู้ สร้างภูมิคุ้มกัน สามารถจัดการกับองค์ความรู้ ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สร้างสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสาร สิ่งสำคัญคือสร้างให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และบูรณาการความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประชาชาติ อีกทั้งเป็นการสร้างความมั่นคงกับชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยจัดกิจกรรมที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระตั้งแต่การส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือ การศึกษาในหลักสูตรเทียบเท่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้คำนึงถึงความแตกต่างกันของผู้เรียนซึ่งส่วนมากคือ ผู้ใหญ่และใช้จิตวิทยาผู้ใหญ่ในการ

ออกแบบการเรียนรู้ โดยเน้นการจัดกิจกรรมแบบพบกลุ่มที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระและวิธีเรียนรู้ของชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้มีการบูรณาการเนื้อหาเข้ากับวิถีชีวิตจริงใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ และวิธีทำงานแบบโครงการขณะเดียวกันก็จัดให้มีระบบการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกลอย่างหลากหลายวิธีเพื่อเป็นทางเลือกให้กับกลุ่มเป้าหมาย (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2551 : 1-3)

สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีหน้าที่ในจัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเพื่อนำไปใช้วัดผลการเรียนของนักศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยจัดทำให้สถานศึกษาสังกัด สำนักงาน กศน. ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงได้จัดทำรายงานผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปลายภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนางานการจัดการกระบวนการเรียนการสอนของครู งานบริหารการศึกษานอกโรงเรียนทั้งในด้านการบริหารจัดการ และการบริหารวิชาการของผู้บริหาร โดยผู้เกี่ยวข้องดังกล่าวจะได้ทราบข้อมูลสถิติ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในเชิงพัฒนาการบริหารจัดการการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดผลประเมินผลในทุกระดับให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตร และจากรายงานดังกล่าว สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปานกลาง (ร้อยละ 53.77) และอยู่ในลำดับที่ 10 จากจำนวนทั้งหมด 20 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยได้รายงานสรุปสภาพปัญหาของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งได้ดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสองปีที่ผ่านมา เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา ได้พบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ อาทิ 1) หลักสูตรมีขอบเขตเนื้อหาและรายวิชามากเกินไป 2) สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ 3) ครูที่รับผิดชอบยังไม่เข้าใจวิธีการจัดการเรียนการสอน และ 4) การวัดและประเมินผลการเรียน ซึ่งสภาพดังกล่าวน่าจะเกิดผลเสียต่อการจัดการศึกษาพื้นฐาน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา (สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2554 : 186)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครู สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอวาปีปทุม สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ ดูแลและประสานงานเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้ตระหนักถึงปัญหาและต้องการหาแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ได้ดังนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ของบุคลากรที่มีสถานภาพแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของบุคลากรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

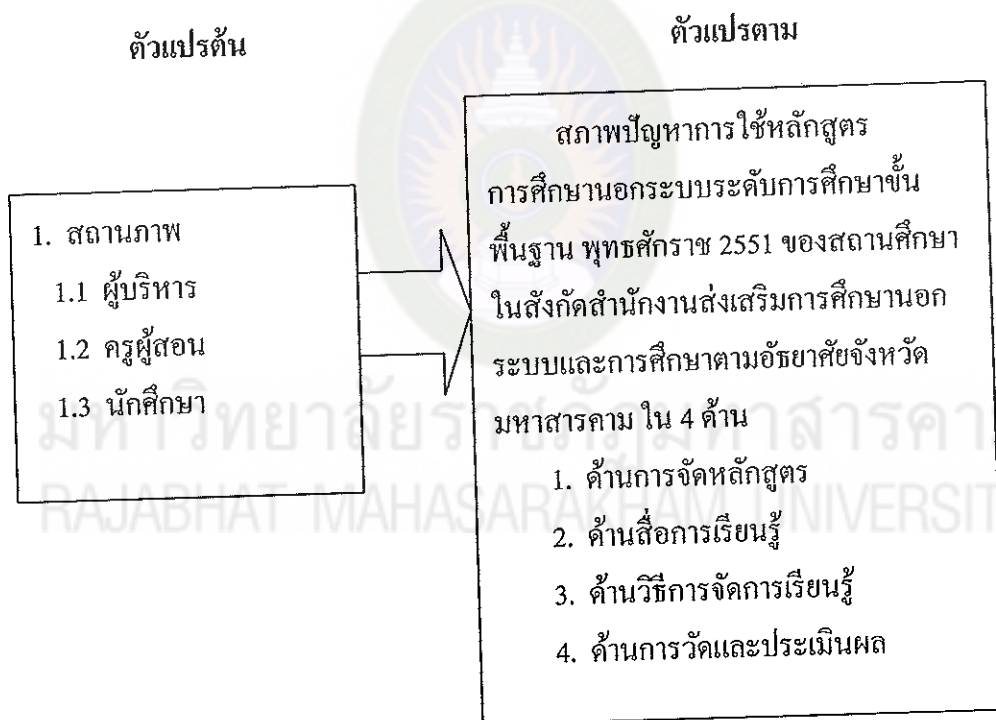
สมมติฐานการวิจัย

บุคลากรที่มีสถานภาพต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสถานศึกษาในสังกัด

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม
แตกต่างกัน

กรอบแนวความคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ตามแนวคิดเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2553 : 8-10) ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริม

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ตามแนวคิดเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1. ขอบเขตของเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และคู่มือการดำเนินงานหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2551 : 8-10) โดยจำแนกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการจัดหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 13 คน ครูผู้สอน จำนวน 239 คน และนักศึกษาที่เป็นประธานองค์กรนักศึกษาของแต่ละกลุ่ม จำนวน 239 คน รวมทั้งสิ้น 491 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 10 คน ครูผู้สอน จำนวน 148 คน และนักศึกษาที่เป็นประธานองค์กรนักศึกษาของแต่ละกลุ่ม จำนวน 148 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง เครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607-610) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 306 คน

3. พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 13 แห่ง

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2555 ถึง เดือนมกราคม 2556

5. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรศึกษา ดังนี้

5.1 ตัวแปรต้น

5.1.1 สถานภาพบุคลากร

- 1) ผู้บริหาร
- 2) ครูผู้สอน
- 3) นักศึกษา

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพปัญหาตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2551 : 8-10) โดยจำแนกเป็น 4 ด้าน คือ

- 5.2.1 ด้านการจัดหลักสูตร
- 5.2.2 ด้านสื่อการเรียนรู้
- 5.2.3 ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้
- 5.2.4 ด้านการวัดและประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ และวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียน หรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับ คุณวุฒิ ทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้
2. การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตของบุคคล ซึ่ง บุคคลสามารถที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล
3. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง หน่วยงานที่กำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย พ.ศ. 2551 สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
4. สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม หมายถึง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด มหาสารคาม
5. หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หมายถึง หลักสูตรการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียนที่อยู่นอกระบบ โรงเรียน หรือผู้

ที่พลาดและขาดโอกาสทางการศึกษา ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี อย่างเท่าเทียม เป็นหลักสูตรที่มุ่งจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองอุดมการณ์การจัดการศึกษาตลอดชีวิต และการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตามปรัชญา “คิดเป็น” เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและสังคม มีการบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม ศิลธรรม และวัฒนธรรม มุ่งสร้างพื้นฐานการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และพัฒนาความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ

6. สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หมายถึง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามความเป็นจริงของการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของการใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม โดยจำแนกสภาพปัญหาเป็น 4 ด้าน คือ

6.1 การจัดหลักสูตร หมายถึง สภาพปัญหาที่สถานศึกษาจะต้องนำรายวิชาในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำแผนการเรียนรู้เป็นรายบุคคลหรือกลุ่มตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ซึ่งผู้เรียนจะต้องกำหนดทิศทางในการเรียนของร่วมกับครูที่รับผิดชอบในการวางแผนการเรียนรู้รายบุคคลร่วมกันให้ครบทั้งหลักสูตร รายวิชาใดที่สามารถเทียบโอนได้ ส่วนรายวิชาที่เทียบโอนไม่ได้ก็ให้ลงทะเบียนเรียนให้ครบตามโครงสร้างหลักสูตรแล้วนำมาจัดทำแผนการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรตามเงื่อนไขการลงทะเบียนเรียน ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองอุดมการณ์การจัดการศึกษาตลอดชีวิต และการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

6.2 ด้านสื่อการเรียนรู้ หมายถึง สภาพปัญหาในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ จากแหล่งความรู้ไปสู่ผู้เรียน และทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาก่อนที่จะมีการผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน เน้นการใช้สื่อที่หลากหลายทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี ตลอดจนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ โดยผู้เรียน และครูสามารถพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเอง การเลือกใช้สื่อที่สอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือนำสื่อต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ตัว และข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการเรียนรู้ เป็นการช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ เข้าใจง่าย เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

6.3 ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ หมายถึง สภาพปัญหาวิธีการจัดการเรียนรู้ของ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2551 ที่สถานศึกษา และผู้เรียนจะร่วมกันกำหนดว่าในแต่ละรายวิชาจะเรียนรู้แบบใด ซึ่งขึ้นอยู่กับความยากง่าย ของเนื้อหาสาระของแต่ละรายวิชานั้น ๆ โดยให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพ ของผู้เรียน และขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดสอนเสริมเพื่อเติมเต็มความรู้ ให้กับผู้เรียน ได้เรียนรู้ให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ นอกจากนั้น สถานศึกษา สามารถออกแบบการเรียนรู้แบบอื่น ๆ ได้ตามความต้องการของผู้เรียนและความพร้อมของ สถานศึกษาแต่ละแห่ง

6.4 ด้านการวัดผลและประเมินผล หมายถึง สภาพปัญหาในการวัดผลและ ประเมินผลการเรียนรู้เพื่อช่วยให้สถานศึกษาตลอดทั้งครูผู้สอนได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดง ถึงพัฒนาการความก้าวหน้าทั้งในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม จริยธรรม ของ ผู้เรียน โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายเป็นการประเมินที่ปฏิบัติจริง เหมาะสมกับลักษณะ ธรรมชาติของรายวิชา และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ระดับการศึกษา นำผลการประเมินมาวิเคราะห์และปรับปรุงให้เกิดผลดีต่อผู้เรียนในการ พัฒนาตนเอง โดยจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ ผู้เรียน

7. บุคลากร หมายถึง สถานภาพบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้ตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2551 ของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ปี การศึกษา 2555 ประกอบด้วย

7.1 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอ ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดมหาสารคาม

7.2 ครูผู้สอน หมายถึง ครูอาสาสมัคร ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียน ชุมชน ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ให้ปฏิบัติงานการจัดการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรับผิดชอบนักศึกษาชั้นพื้นฐานทุกระดับการศึกษา จำนวน 80 คน ขึ้นไป

7.3 นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่เป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นประธานองค์กร นักศึกษาของแต่ละกลุ่มนักศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดมหาสารคาม

8. แนวทางพัฒนาการใช้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หมายถึง วิธีการหรือแนวทางที่จะจัดการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังของแต่ละสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนมากที่สุด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลสารสนเทศหรือแนวทางสำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักศึกษา ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำ ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนแก้ไข และเป็นแนวทางพัฒนาการใช้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปพัฒนาบุคลากรในการใช้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551